

Bruxelles, den 20. februar 2025
(OR. en)

6385/25

AGRI 64
AGRIFIN 15
AGRIORG 21
AGRISTR 10
ENV 95
POLCOM 34

FØLGESKRIVELSE

fra:	Martine DEPREZ, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen
modtaget:	20. februar 2025
til:	Thérèse BLANCHET, generalsekretær for Rådet for Den Europæiske Union
Komm. dok. nr.:	COM(2025) 75 final
Vedr.:	MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET En vision for landbrug og fødevarer Sammen skaber vi en attraktiv landbrugs- og fødevarerektor i EU for de kommende generationer

Hermed følger til delegationerne dokument COM(2025) 75 final.

Bilag: COM(2025) 75 final



EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 19.2.2025
COM(2025) 75 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**En vision for landbrug og fødevarer
Sammen skaber vi en attraktiv landbrugs- og fødevarerektor i EU for de kommende
generationer**

Indhold

1. Sammen skaber vi en attraktiv landbrugs- og fødevaresektor i EU for de kommende generationer	2
2. Vision og målsætninger for 2040: Et landbrugsfødevaresystem, der er attraktivt, konkurrencedygtigt, bæredygtigt og retfærdigt for nuværende og kommende generationer. 5	
3. Fælles udformning af de politiske løsninger, der skal sikre en blomstrende landbrugsfødevaresektor	6
3.1. Opbygning af en attraktiv sektor, der sikrer en rimelig levestandard og udnytter nye indkomstmuligheder	6
3.2. En konkurrencedygtig og modstandsdygtig sektor, der kan imødegå de globale udfordringer	12
3.3. Fremtidssikring af landbrugsfødevaresektoren, der arbejder i pagt med naturen	19
3.4. Værdsættelse af fødevarer og fremme af rimelige leve- og arbejdsvilkår i dynamiske landdistrikter	22
4. Skabelse af et gunstigt miljø: Forskning, innovation, viden og færdigheder i centrum for Europas landbrugsfødevareøkonomi	26
5. KONKLUSION	28

1. SAMMEN SKABER VI EN ATTRAKTIV LANDBRUGS- OG FØDEVARESEKTOR I EU FOR DE KOMMENDE GENERATIONER

Landbrug og fødevarer spiller en central rolle for den europæiske levevis. Med rødder i rige traditioner har den måde, som vi producerer og værdsætter vores fødevarer på, formet de samfund, kulturer og landskaber, der definerer Europa.

Landbrug og fødevarer, herunder fiskeri, er strategiske sektorer for Unionen, der leverer sikre fødevarer af høj kvalitet til 450 millioner europæere og spiller en central rolle i den globale fødevaresikring. I Sauli Niinistö's rapport¹ anerkendes fødevaresektoren som en af de mest kritiske sektorer, når det drejer sig om at levere væsentlige tjenester til borgerne. Den EU-støtte, der ydes inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik, er af gode grunde kernen i det europæiske projekt. Fødevaresikring, fødevaresikkerhed og fødevaresuverænitet i Europa er ikke til forhandling. Det kan de europæiske borgere bekræfte: 94 % de borgere, der deltog i den seneste Eurobarometerundersøgelse, bekræfter, at det er vigtigt til enhver tid at sikre en stabil fødevareforsyning i EU².

Fødevarer bidrager også til vores konkurrenceevne. Landbrugsfødevaresystemet, der er forankret i EU's indre marked og dets mangfoldighed af bedrifter i alle størrelser og typer og med forskellige produktionsmetoder, skabte en merværdi på over 900 mia. EUR i 2022 og beskæftigelse til ca. 30 mio. mennesker³, hvilket svarer til ca. 15 % af den samlede beskæftigelse i EU. Som verdens største eksportør af landbrugsfødevarer har EU i årenes løb kontinuerligt øget sit handelsoverskud og nåede i 2023 op på 70 mia. EUR⁴. Når det drejer sig om forsyningen af bl.a. fiskevarer og akvakulturprodukter, oliefrø og proteinafgrøder, er situationen imidlertid en anden, idet EU er stærkt afhængig af import.

Landbrugs- og fødevaresektoren spiller en meget væsentlig rolle med hensyn til at opretholde dynamiske og økonomisk velstående samfund i landdistrikterne og kystområderne. Landdistrikterne er hjemsted for 25 % af EU's befolkning og udgør 75 % af EU's område, hvilket gør dem til en integrerende del af Europas identitet⁵. Dynamiske landdistrikter og kystområder er afgørende for at bekæmpe affolkning og gøre det muligt at udøve "retten til at forblive".

Landbrug og fiskeri handler om at arbejde med naturen. Landbrugere og fiskere er vogtere af naturen, der er grundlaget for et modstandsdygtigt Europa, og de er en afgørende **del af løsningen** på, hvordan vi kan beskytte vores natur, jordbund, vand, luft, biodiversitet, havområder og klima og sikre modstandsdygtigheden heraf. **Landbrugere, fiskere og fødevarevirksomheder er innovatorer og iværksættere.** Innovation skaber nye forretningsmodeller og fordele, hvilket gør omstillingen til en win-win-situation for både landbrugerne, fiskerne og naturen, samtidig med at konkurrenceevnen støttes.

Vi bør imidlertid aldrig tage vores fødevaresuverænitet for givet. Landbrugsfødevaresektoren har modstået de chok, der opstod som følge af pandemien,

¹ Niinistö, S., *Safer together – Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness*, 2024.

² Europa-Kommissionen, Eurobarometer 2025: [Europeans, Agriculture and the CAP - januar 2025 - Eurobarometerundersøgelse](#).

³ Eurostat, *Key figures on the European food chain – 2024 edition (europa.eu)*, 2024. Beskæftigelsestallene for landbruget er fra 2020.

⁴ GD for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter, [Monitoring EU agri-food trade. Developments in 2023](#), marts 2024.

⁵ Eurostat, [Urban-rural Europe - introduction - Statistics Explained](#), tilgået i februar 2025.

og har klaret sig til trods for høje inputomkostninger, hvilket viser dens utrolige modstandsdygtighed. Presset fra geopolitiske spændinger, de fortsatte virkninger af de seneste kriser, de ødelæggende konsekvenser af ekstreme vejrforhold og miljøforringelse samt konsekvenserne af strukturelle tendenser truer imidlertid denne vigtige sektors levedygtighed og EU's strategiske autonomi.

Landbrugsfødevarerektoren i dag står over for udfordrende strukturelle forandringer, herunder betydelige forskelle i omfanget af de landbrugsaktiviteter, der udøves, og en aldrende landbrugsbefolkning. Kun omkring 12 % af EU's landbrugere er under 40 år⁶. Selv om indkomsten pr. person beskæftiget i landbruget har været stigende i de seneste årtier, er indkomsten i landbruget fortsat betydeligt lavere end gennemsnittet i resten af økonomien⁷, hvilket direkte påvirker landbrugernes levebrød og hæmmer deres evne til at investere, planlægge og innovere. Dette er fortsat den vigtigste årsag til de landbrugsprotester, som EU har været vidne til for nylig.

Selv om mange unge udtrykker interesse for en karriere inden for landbrug, og nogle med succes engagerer sig i blomstrende familielandbrug, er der mange udfordringer og hindringer. Meget usikre indkomstperspektiver kombineret med komplekse lovgivningsmæssige krav, der kan føre til tunge bureaukratiske byrder, lav rentabilitet, der hæmmer investeringer, en produktion, der er sårbar over for kriser, demografiske ændringer, kønsskævhed, manglende adgang til basale tjenesteydelser i visse landdistrikter og erhvervets vanskelige situation er blandt de faktorer, der kan gøre landbruget stadigt mere uattraktivt for fremtidige generationer. Landbrugsfødevarerektorens kumulative indvirkning bidrager ofte til det allerede store pres på miljøet og klimaet, samtidig med at landbrugerne er afhængige af naturen for at sikre den fremtidige produktion. De fleste af disse udfordringer er fælles for primærproducenterne i fiskeri- og akvakultursektoren såvel som landbrugsfødevarerektoren som helhed.

Manglen på sikkerhed og stabilitet for de europæiske landbrugeres erhvervsmæssige fremtid har for nylig ført til omfattende protester i EU. På denne baggrund er det afgørende, at EU **anerkender den yderst vigtige rolle, som landbrugerne spiller i vores liv og for vores eksistens, og at vi genopliver konkurrenceevnen og styrker erhvervets tiltrækningskraft, så det kan blomstre, innovere og lade dets mange fordele komme vores samfund til gode – i dag, i morgen og i 2040.** Dette er så meget desto mere relevant i lyset af den fremtidige udvidelse og de dermed forbundne udfordringer og muligheder for landbruget og landbrugerne både i de nuværende og i de fremtidige EU-medlemsstater.

Denne meddelelse indeholder en vision for Europas landbrugsfødevareressystem for 2040 og tiden derefter og en køreplan, der skal vise vejen for EU's indsats for at sikre, at **alle politikker er i overensstemmelse med denne vision** og er tilpasset de nye realiteter. Det vil på mange områder være nødvendigt at sørge for større overensstemmelse mellem de nationale politikker og EU's politikker, hvis vi skal nå målene. Visionen støtter også gennemførelsen af EU's konkurrenceevnekompass, der er det overordnede EU-flågskebsinitiativ til fremme af EU's konkurrenceevne⁸. Den kommende **havpagt** skal også fastlægge rammerne for, hvordan vi kan udnytte EU's enorme maritime område og kystlinje til at fremme fødevareressikringen og samtidig bevare det naturlige aktiv, som

⁶ Eurostat, [Farmers and the agricultural labour force - statistics - Statistics Explained](#), tilgået i februar 2025.

⁷ GD for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter, [EU Farm Economics Overview](#), tilgået februar 2025.

⁸ Europa-Kommissionen (2025), *Et konkurrenceevnekompass for EU* (COM(2025) 30 final).

fiskerisektoren er afhængig af, og styrke konkurrenceevnen ved hjælp af innovation. Desuden vil Kommissionen udarbejde en vision for fiskeri- og akvakultursektoren med et 2040-perspektiv for at sikre dens konkurrenceevne og bæredygtighed på lang sigt, sikre jobskabelse og tage fat på de presserende spørgsmål, der påvirker fiskersamfundene.

Denne meddelelse bygger på en række strategiske input, herunder navnlig den strategiske dialog om fremtiden for EU's landbrug⁹ samt Draghirapporten¹⁰, Lettarapporten¹¹ og Niinistörapporten¹². Den bygger også på EU's stats- og regeringschefers konklusioner¹³, det belgiske rådsformandskabs konklusioner om fremtiden for landbruget (2024) samt Rådets konklusioner fra 2024 om fremtiden for den fælles landbrugspolitik. Den bygger desuden på udtalelser og beslutninger fra Europa-Parlamentet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget.

Den politiske reaktion er bygget op omkring **fire grundlæggende prioriter**. Meddelelsen beskriver de **indsatsområder**, der skal tages fat på for at udforme de politiske initiativer på en inkluderende og samarbejdsbaseret måde. Gennemførelsen af disse prioriter afhænger i vid udstrækning af vigtige ledsageelementer, nemlig **forenkling** af de lovgivningsmæssige rammer, der påvirker landbrugerne og hele landbrugsfødevareværdikæden, og **innovation**, der byder på løsninger, som kan bidrage til en bæredygtig omstilling.

En ny måde at arbejde på: Opbygning af tillid og dialog

Erfaringen viser, at visse landbrugs- og fødevarerrelaterede emner kan være meget polariserende, og at der er større sandsynlighed for at nå frem til en samfundsmæssig konsensus, hvis man benytter en inkluderende tilgang. Kernen i denne vision er derfor en ny måde at arbejde på – der skal opbygges tillid og dialog på tværs af hele landbrugsfødevaresystemet, både i EU og globalt.

De første skridt er allerede nået med den strategiske dialog og dens enstemmigt vedtagne anbefalinger. Denne dialog skal imidlertid uddybes i praksis med et vedvarende og mere effektivt samspil med landbrugerne, fødevarekædens aktører og civilsamfundet på lokalt og regionalt plan i hele Europa, og der skal lyttes til deres bekymringer og idéer. Samtidig vil de eksisterende mekanismer for fremme af dialog og samarbejde med interessenterne på EU-plan, f.eks. de **nuværende grupper for civil dialog**, skulle revideres for at sikre en mere meningsfuld og effektiv deltagelse i udformningen af fremtidige politikker. Det nye **Europæiske Udvalg for Landbrug og Fødevarer**¹⁴ skal støtte Kommissionen i at udforme inkluderende politikker ved at yde strategisk rådgivning og fremme en ny dialogkultur mellem de forskellige aktører i landbrugsfødevarekæden. Desuden skal **EU's netværk vedrørende den fælles landbrugspolitik** fortsat lette udvekslingen mellem alle de relevante aktører, ligesom

⁹ [Strategisk dialog om fremtidens landbrug i EU. A shared prospect for farming and food in Europe](#). 2024.

¹⁰ Draghi, M., [The future of European competitiveness](#), september 2024.

¹¹ Letta, E., *Much more than a market. Speed, Security, Solidarity. Empowering the Single Market to deliver a sustainable future and prosperity for all EU Citizens*, 2023.

¹² Niinistö, S., *Safer together – Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness*, 2024.

¹³ Det Europæiske Råds strategiske dagsorden 2024-2029, Versailleserklæringen fra 2022, Granadaerklæringen fra 2023 og Budapesterklæringen fra 2024.

¹⁴ [Rådgivende gruppe på højt plan](#) med 30 medlemsorganisationer, der repræsenterer tre kategorier af interessenter: landbrugssamfundet, andre aktører i fødevareforsyningskæden og civilsamfundet (på områder såsom miljø og klima, dyrevelfærd og forbrugerspørgsmål).

den **årlige ungdomspolitiske dialog** skal fremme meningsfuld inddragelse af unge mennesker og landbrugere i de politiske drøftelser.

Endelig vil Kommissionen fortsat være i **permanent dialog med alle andre EU-institutioner og -organer**, navnlig Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union, Regionsudvalget og Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg samt vigtige internationale organisationer og partnere. For at sikre en **effektiv overvågning af gennemførelsen af denne vision** vil Kommissionen regelmæssigt aflægge rapport til alle EU-institutioner om de fremskridt, der gøres med hensyn til gennemførelsen af de forskellige initiativer.

2. VISION OG MÅLSÆTNINGER FOR 2040: ET LANDBRUGSFØDEVARESYSTEM, DER ER ATTRAKTIVT, KONKURRENCEDYGTIGT, BÆREDYGTIGT OG RETFÆRDIGT FOR NUVÆRENDE OG KOMMENDE GENERATIONER

Den Europæiske Union skal i 2040 være et sted, hvor landbrugs- og fødevaresektoren trives på hele vores kontinent og i al dens mangfoldighed. Et sted, hvor landbruget er et attraktivt erhverv for fremtidige generationer, og landbrugsfødevaresektoren er konkurrencedygtig, modstandsdygtig, fremtidssikret og retfærdig.

Denne strategiske sektors fremtid afhænger af Unionens og dens medlemsstaters evne til at skabe de rette betingelser for at muliggøre:

- **En attraktiv og forudsigelig landbrugsfødevaresektor, hvor indkomsterne giver landbrugerne mulighed for at trives** – hvilket vil tiltrække fremtidige generationer¹⁵ – og som fortsat producerer fødevarer, der er økonomisk overkommelige for alle og opfylder forbrugernes krav. Der er gunstige betingelser for, at landbrugsfødevaresektoren kan udnytte sit iværksætterpotentiale, der understøttes af forskellige indtægtskilder og sine kompetencer med henblik på at gribe de muligheder, der opstår som følge af innovation, teknologi og den grønne omstilling. Økosystemtjenester, der er til gavn for miljøet, vandet, jorden eller luftkvaliteten, som f.eks. i den voksende økologiske sektor, belønnes ordentligt. Fødevarekæden er retfærdig og velfungerende og sikrer, at byrden og omkostningerne ved omstillingen fordeles ligeligt i hele kæden.
- **En landbrugsfødevaresektor, der er konkurrencedygtig og modstandsdygtig over for stigende global konkurrence og tiltagende chok.** Dette afhænger af EU's evne til at diversificere sine handelsforbindelser, skabe nye eksportmuligheder for sektoren og mindske kritisk afhængighed. Landbrugsfødevaresektoren er en sektor, hvor rammerne og de globale tiltag sætter landbrugerne i stand til at konkurrere på lige vilkår globalt, hvor bureaukratiet på hjemmefronten mindskes, og hvor sektorens modstandsdygtighed øges, således at den ikke alene kan modstå og komme på fode igen efter chok, men også tilpasse sig og omstille sig. EU bidrager fortsat til

¹⁵ Krzysztofowicz, M., Rudkin, J., Winthagen, V. and Bock, A., [*Farmers of the future*](#), EUR 30464 EN, Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2020, ISBN 978-92-76-26331-9, doi:10.2760/5237, JRC122308.

den globale fødevarerikring og fortsætter sine bestræbelser på at opbygge partnerskaber i hele verden.

- **En fremtidssikret landbrugsfødevareriktor, der fungerer inden for jordklodens begrænsninger**, hvor landbruget og fødevareriktorer sammen bidrager til EU's klimamål, samtidig med at en sund jordbund, rent vand og ren luft bevares, og Europas biodiversitet beskyttes og genoprettes. Interessenter i hele fødevarerikæden bidrager i fællesskab til at levere disse resultater og deles om risiciene ved omstillingen. Alle led i landbrugsfødevareriksystemet er meget bedre rustet til at modstå virkningerne af klimaændringer, tab af biodiversitet og forurening og har bedre forudsætninger for at anvende naturressourcerne bæredygtigt og effektivt og fungere i overensstemmelse med One Health-modellen.
- **En landbrugsfødevareriktor, der værdsætter fødevarer, fremmer rimelige arbejds- og levevilkår og dynamiske og velforbundne landdistrikter og kystområder**, herunder regionerne i den yderste periferi. Landdistrikterne gør det muligt for borgerne at udøve deres ret til forblive der. Forbindelsen mellem fødevarer, område, årstider, kulturer og traditioner værdsættes som en integrerende del af den europæiske levevis. EU er fortsat være førende i verden inden for fødevarerinnovation og fødevarerikkerhed, og fødevarer er økonomisk overkommelige for borgerne; Den mentale sundhed er ikke tabubelagt, men en del af det sociale støttesystem for landbrugere og arbejdstagere. Leve- og arbejdsvilkårene tiltrækker flere kvinder og unge til erhvervet og sikrer beskyttelse af arbejdstagernes rettigheder, både på bedrifterne og i hele fødevarerikæden.

Og endelig – hvilket er afgørende for opfyldelsen af denne vision – investerer Europas landbrugsfødevareriksystem i og udnytter det potentiale til at skabe forandring, som **forskning, viden, færdigheder og innovation** giver.

3. FÆLLES UDFORMNING AF DE POLITISKE LØSNINGER, DER SKAL SIKRE EN BLOMSTRENDE LANDBRUGSFØDEVARESEKTOR

Denne vision kan kun realiseres ved hjælp af en fremadskuende og sammenhængende politisk reaktion, der er formuleret omkring det centrale spørgsmål: hvordan kan vi opbygge et landbrugsfødevareriksystem, der er økonomisk, socialt og miljømæssigt bæredygtigt og dermed attraktivt, konkurrencedygtigt, fremtidssikret og retfærdigt for nuværende og kommende generationer?

3.1. Opbygning af en attraktiv sektor, der sikrer en rimelig levestandard og udnytter nye indkomstmuligheder

For over 60 år siden forpligtede EU sig til at sikre, at landbrugsbefolkningen har en rimelig levestandard, jf. artikel 39 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde. Denne forpligtelse er lige så relevant nu, som den var dengang. I gennemsnit er den samlede landbrugsindkomst pr. arbejdstager stadig betydeligt lavere end gennemsnitslønnen i hele økonomien (60 % af gennemsnitslønnen i 2023)¹⁶ på trods af den indsats, der er gjort.

¹⁶ [Europa-Kommissionens Agri-food Data Portal: Jobs and Growth in Rural Areas. Farmers' income compared to wage in the rest of the economy. tilgået i februar 2025.](#)

Landbrugerne ønsker ikke at være afhængige af offentlig støtte, men den ustabilitet, der karakteriserer dette erhverv, og de ubalancer, der kan opstå på markedet, betyder, at støtte ofte er nødvendig. Ved fastlæggelsen af de forskellige foranstaltninger, der skal sikre en rimelig levestandard, **skal vi trække på alle indtægtskilder**: markedsindtægter, offentlig støtte samt diversificerede og nye, supplerende indtægtskilder.

En rimelig og retfærdig fødevarekæde

Landbrugerne skal først og fremmest kunne opnå **bedre indtægter fra markedet**, så de kan foretage de nødvendige investeringer for at fremtidssikre deres bedrifter og gøre dem mere modstandsdygtige. En forudsætning herfor er, at de nuværende ubalancer i fødevarekæden, hvor den urimelige fordeling af indtægter, risici og omkostningsbyrde ofte i uforholdsmæssig høj grad påvirker primærproducenterne, korrigeres. **Den praksis, hvor landbrugerne systematisk tvinges til at sælge til priser, der er lavere end omkostningerne, vil ikke blive tolereret.**

Der er allerede taget de første skridt til at genskabe balancen mellem de forskellige stillinger og fremme en korrekt håndhævelse af reglerne om bekæmpelse af illoyal handelspraksis med de forslag, som Kommissionen vedtog den 9. december 2024¹⁷. Disse skridt vil styrke producenternes stilling i forhandlingerne om og indgåelsen af kontrakter og beskytte landbrugerne bedre mod illoyal handelspraksis.

Desuden har flere medlemsstater gjort brug af nationale regler, der har til formål at løse problemet med salgspriser til under omkostningerne, hvilket imidlertid kan føre til forskellige tilgange på det indre marked. Som led i evalueringen af de nuværende regler vil der tillige med en revision af de nationale bestemmelser blive foretaget en undersøgelse af urimelig handelspraksis, således som anbefalet i den strategiske dialog. Kommissionen vil på dette grundlag foreslå yderligere initiativer, navnlig en revision af direktivet om urimelig handelspraksis for at **adressere princippet om, at landbrugerne ikke bør tvinges til systematisk at sælge deres produkter til priser, der ligger under produktionsomkostningerne**, og vil i forbindelse med forslagene til den fælles landbrugspolitik efter 2027 foreslå en revision af forordningen om den fælles markedsordning.

Som anbefalet i den strategiske dialog skal landbrugernes stilling i værdikæden samtidig styrkes ved at tilskynde dem til at tilslutte sig kooperativer og/eller sammenslutninger for at reducere omkostningerne, øge effektiviteten og forbedre priserne på markedet. Den fælles landbrugspolitik støtter allerede landbrugerne med henblik herpå.

Desuden er **åbenhed** om, hvordan omkostninger og marginer beregnes og deles i fødevarekæden, et centralt element med hensyn til at fremme tillid og retfærdighed. Kommissionen vil yderligere øge gennemsigtigheden i fødevarekæden, bl.a. ved hjælp af det nye **EU-Observationscenter for Landbrugsfødevarekæden**, der skal udarbejde og offentliggøre indikatorer for prisdannelsen i fødevarekæden, som skal fungere som rettesnor for yderligere tiltag. Disse instrumenter forventes også at støtte den langsigtede konkurrenceevne for SMV'er i fødevare- og drikkevaresektoren, som er blevet særlig hårdt ramt af den seneste inflation.

Mere retfærdig og mere målrettet offentlig støtte

¹⁷ De nyligt foreslåede ændringer af **forordningen om den fælles markedsordning** har til formål at styrke producenternes stilling i forhandlingerne om og indgåelsen af kontrakter om levering af landbrugsprodukter, fremme samarbejdet mellem landbrugerne og forbedre pristransmissionen. Tilsvarende forventes det, at de foreslåede nye regler om grænseoverskridende håndhævelse inden for rammerne af **direktivet om urimelig handelspraksis** vil hjælpe os med bedre at beskytte landbrugerne mod illoyal handelspraksis.

For at sikre, at vi fortsat har et landbrug, der tiltrækker fremtidige generationer af landbrugere i hele EU, spiller den offentlige støtte, der ydes inden for rammerne af **den fælles landbrugspolitik, fortsat en afgørende rolle med hensyn til at støtte landbrugernes indkomst**. Direkte betalinger i henhold til den fælles landbrugspolitik bestemmelser spiller stadig en afgørende rolle med hensyn til at støtte og stabilisere landbrugsindkomsten på bedriftsniveau, og denne støtte tegnede sig i gennemsnit for 23 % af landbrugsindkomsten i 2020¹⁸.

Den fremtidige fælles landbrugspolitik vil som led i de fremtidige FFR-forslag blive gjort enklere og mere målrettet med henblik på at støtte en **ambitiøs og fremtidsorienteret landbrugspolitik for EU**. Den skal skabe bedre balance mellem de lovgivningsmæssige og incitamentsbaserede politikker, der påvirker landbrugerne.

Desuden erkender Kommissionen, at offentlighedens billede af den fælles landbrugspolitik er påvirket af opfattelsen af manglende retfærdighed i fordelingen af betalinger i visse områder.

Som et generelt princip vil den fremtidige støtte inden for rammerne af den fælles landbrugspolitik derfor i højere grad blive rettet mod landbrugere, der beskæftiger sig **aktivt** med fødevareproduktion, mod bedrifternes økonomiske levedygtighed og bevarelsen af vores miljø. Det bør i forbindelse med denne tilgang også overvejes at prioritere produktionen af landbrugsprodukter, der er afgørende for EU's strategiske autonomi og modstandsdygtighed.

Små og mellemstore landbrugere udgør den sociale struktur i landdistrikterne og beskytter naturen og livsgrundlaget. Der bør skabes de nødvendige betingelser for, at de kan drive landbrug uden at være tyngt af for store administrative byrder. I betragtning af deres størrelse vil Kommissionen overveje at gøre **forenklede indkomststøtteværktøjer** mere attraktive og at udvide anvendelsen heraf ledsaget af en strømlinet ordning med betingelser og kontrol.

Støtten bør i højere grad rettes mod **de landbrugere, der har mest brug for den**, med særlig vægt på landbrugere i områder med naturbetingede begrænsninger, unge og nye landbrugere og blandede bedrifter.

Øget anvendelse af foranstaltninger såsom **gradvis nedsættelse af støtten og støtteløfter** vil blive overvejet under hensyntagen til medlemsstaternes forskellige strukturelle og sektorspecifikke forhold. Alle landbrugere bør også fortsat kunne få støtte i form af strømlinede og forenklede betalinger for økosystemtjenester, samt investeringsstøtte og støtte med henblik på krise- og risikostyringsværktøjer.

På grundlag af erfaringerne fra de nuværende strategiske planer under den fælles landbrugspolitik **er der behov for yderligere strømlining af den fælles landbrugspolitik gennemførelse**. Den nuværende kompleksitet kræver en mere strategisk tilgang.

Den fremtidige fælles landbrugspolitik for tiden efter 2027 skal bygge på grundlæggende politiske målsætninger og målrettede politiske krav, samtidig med at medlemsstaterne får yderligere forpligtelser og ansvar med hensyn til, hvordan de opfylder disse målsætninger.

Fleksibiliteten vil blive udvidet til også at omfatte landbrugerne, hvilket giver dem større mulighed for at udforme landbrugspraksisser, der i højere grad er tilpasset deres bedrifter

¹⁸ Europa-Kommissionen (2023). *Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet: Sammendrag af de strategiske planer under den fælles landbrugspolitik for 2023-2027: fælles indsats og fælles ambitioner*.

og situation. Den nuværende konditionalitetsordning vil blive forenklet. Landbrugerne har reageret positivt på indførelsen af bio-ordninger, som belønner dem for at levere økosystemtjenester, der er mere vidtgående end de obligatoriske krav. Kommissionen vil sørge for, at fokus i den fremtidige fælles landbrugspolitik flyttes **fra betingelser til incitamenter**.

Udnyttelse af mulighederne for lønsom innovation

Landbrugere er innovatorer og iværksættere af natur. **Unge landbrugere ønsker at være drivkraften bag innovation.** Med en klimaneutral og naturpositiv økonomi opstår der nye muligheder for supplerende indtægtskilder for såvel landbrugere som fiskere.

Konkrete eksempler herpå er den voksende **økologiske sektor og den mere udbredte anvendelse af agro-økologiske landbrugsmetoder**, der har vist sig at være attraktive muligheder for yngre landbrugere, og som kombinerer økonomiske muligheder med miljømæssige resultater og socialt ansvar.

For andre giver innovation nye og spændende muligheder. **Bioøkonomi og cirkularitet** rummer f.eks. et stort potentiale for landbruget, skovbruget og hele fødevaresystemet, ligesom det kan spille en stor rolle med hensyn til at mindske vores kritiske afhængighed. Den nye **bioøkonomiske strategi**, der skal fremlægges inden udgangen af 2025, vil sigte mod at positionere Den Europæiske Union som global leder på det hurtigt voksende bioøkonomiske marked. Vi skal fremskynde markedsføringen af biobaserede og cirkulære løsninger, opskalere banebrydende bioteknologier, gribe nye markedsmuligheder og lukke investeringsgab. Dette vil især være til gavn for landbrugssamfundet ved at muliggøre diversificering af værdistrømme, udnyttelse af restprodukter fra landbruget, styrkelse af primærproducenternes rolle i værdikæden og skabelse af nye arbejdspladser i landdistrikterne. Kommissionen vil arbejde sammen med internationale partnere, navnlig gennem Fødevare- og Landbrugsorganisationen (FAO), om i fællesskab at finde frem til bæredygtige måder, hvorpå landbrugerne kan udnytte bioøkonomiens potentiale ikke kun i Europa, men også på verdensplan.

Innovative finansieringsværktøjer, herunder privat og blandet offentlig-privat finansiering til gavn for naturen, kan i tillæg til offentlig støtte belønne landbrugere, der opretholder eller går over til naturpositiv praksis, og sætte dem i forbindelse med virksomheder og investorer med en forretningsmæssig interesse i en sådan praksis.

Kulstofbindende dyrkning er allerede ved at blive en yderligere indtægtskilde. Forordningen om kulstoffjernelse og kulstofbindende dyrkning¹⁹ har skabt den første EU-dækkende frivillige ramme for certificering af kulstoffjernelse, kulstofbindende dyrkning og kulstoflagring i produkter i hele Europa, og der er i øjeblikket ved at blive udviklet certificeringsmetoder til pålidelig overvågning, rapportering og verifikation af kulstoffjernelse, reduktion af jordemissioner og biodiversitetsfordele. Disse metoder skal, hvor det er muligt, bygge på eksisterende ordninger, der allerede nu giver landbrugerne mulighed for yderligere indtægter. Når de er færdigudviklet, bør der tilskyndes til udarbejdelsen af effektive metoder til at matche udbud og efterspørgsel efter disse frivillige kreditter for at optimere landbrugernes muligheder for sådanne yderligere indtægter.

¹⁹ Forordning (EU) 2024/3012.

Fremover har Kommissionen til hensigt at supplere dette ved at skabe muligheder for **naturkreditter**, enheder af naturpositive tiltag, der repræsenterer kvantificerede og certificerede naturpositive resultater af høj kvalitet. En række eksisterende ordninger, der er udviklet af kommercielle operatører, og igangværende pilotprojekter, både på EU-plan og internationalt plan, viser, at sådanne projekter rummer et stort potentiale, som der kan bygges videre på.

Der opstår også vigtige muligheder inden for **produktionen af vedvarende energi**, der vil kunne øge energisikkerheden, mindske drivhusgasemissionerne og give landbrugere og skovbrugere yderligere indtægter og muligheder for innovation. Landbrugerne skal ikke alene være endnu mere **selvforsynende med energi, f.eks. ved hjælp af solcellepaneler, vindmøller og produktion af biogas**, men skal også være i stand til at **levere deres energiprodukter til markedet**, herunder gennem energifællesskaber.

Eksempler:

Digitalisering (herunder kunstig intelligens), forskning og innovative landbrugsteknologier har potentiale til at revolutionere landbruget og reducere omkostningerne på bedriften og dermed bidrage til bedre indkomster.

- E-handelsplatforme, digitale markedsføringsværktøjer og onlinemarkedspladser kan hjælpe landbrugere og andre aktører i landbrugsfødevaresystemet med at nå ud til et bredere kundegrundlag og diversificere deres indtægtsstrømme.
- Præcisionslandbrug og databaserede løsninger kan øge rentabiliteten ved hjælp af inputoptimering.
- De 100 levende laboratorier, der er oprettet under Horisont Europas forsknings- og innovationsmission "En jordpagt for Europa", er en ressource uden fortilfælde, der skal støtte landbrugerne i at forbedre deres jord i en situation med høje inputpriser på gødning og vandknaphed og andre ekstreme fænomener såsom oversvømmelser.

Fastsættelse af en ambitiøs investeringsdagsorden

Et modstandsdygtigt og bæredygtigt landbrugsfødevaresystem kræver betydelige investeringer og dermed en **ambitiøs indsats for at finansiere og mindske risikoen ved omstillingen til bæredygtighed**. Landbrugssektoren står over for et betydeligt finansieringsgab, der anslås til 62 mia. EUR (i 2022), hvilket er meget højere end i 2017²⁰. Det er dog vanskeligt at få lov til at låne penge i en bank, i finansielle institutioner eller hos en privat investor, især for unge landbrugere. Dette skyldes den relativt lille bedriftsstørrelse, lave eller beskedne investeringsafkast, meget varierende rentabilitet og risici, uforudsigelige produktionsresultater som følge af vejr- og klimapåvirkninger og eksponering for volatile (globale) råvaremarkeder.

Den fælles landbrugspolitik skal fortsat finansiere investeringer for at fremme landbrugssektorens konkurrenceevne, bæredygtighed og modstandsdygtighed. Dette omfatter de ofte relativt små investeringer på bedriftsniveau samt investeringer i den offentlige og private infrastruktur, der er nødvendig for en modernisering af sektoren. De eksisterende instrumenter kan kun styrke hinanden, hvis de fremover anvendes på en mere intelligent måde.

²⁰ Europa-Kommissionen & EIB, *Financing gap in the EU agricultural and agri-food sectors*, FI Compass, 2023.

Kommissionen vil bestræbe sig på at opnå en effektiv anvendelse af offentlige midler og investeringer samt mobilisere private investeringer og mindske risiciene i forbindelse hermed i tæt samarbejde med institutionelle investorer såsom **Den Europæiske Investeringsbank-Gruppen** (EIB-gruppen) og banksektoren.

I den forbindelse vil Kommissionen undersøge mulighederne for at indføre risikoforsikringsordninger for primærproducenter og for offentlig-private partnerskaber for at **tiltrække investeringer i SMV'er i landbrugs- og fødevarersektoren** med henblik på at fremskynde omstillingen af landbrugsfødevarekæden.

Fremme af iværksætteri: en ny strategi for generationsskifte

Fødevaresuvereniteten i Europa i 2040 hviler på nutidens unge og nye landmænds skuldre.

En af forudsætningerne for at gøre landbrugssektoren mere attraktiv er at **fjerne de vigtigste hindringer for et generationsskifte**, navnlig adgangen til jord, investeringer, færdigheder m.m. "Retten til at forblive" kan finde anvendelse i forbindelse med etableringen af unge landbrugere, der ønsker at blive boende i deres område og drive landbrug der.

Men dette ansvar kan ikke bæres af den fælles landbrugspolitik alene. Et reelt generationsskifte kræver en tilgang, der inddrager hele samfundet, og et policy-mix, der går på tværs af forskellige områder og ansvarsområder, hvoraf mange hører under nationale og regionale kompetencer.

Kommissionen vil lede arbejdet med udformningen af den **strategi for et generationsskifte**, der vil blive fremlagt i 2025, i tæt samarbejde med medlemsstaterne, Europa-Parlamentet og de vigtigste interessenter. Strategien vil **indeholde anbefalinger** til den politiske reaktion og de foranstaltninger, der skal træffes, både på EU-plan og på nationalt/regionalt plan.

Den begrænsede adgang til frugtbar **jord** i en situation med stigende konkurrence om anvendelsen heraf og konsekvenserne af klimaændringerne sætter landbrugsbefolkningen, og navnlig de nye aktører i sektoren, i en vanskelig situation. Jordpolitik dækker mange aspekter, der hovedsagelig hører under medlemsstaternes kompetence. Der bør i forbindelse med dette arbejde tages hensyn til betingelserne for jordmobilitet og overdragelse af jord samt principperne for modvirkning af arealinddragelse på grundlag af de gode eksempler, der findes i en række medlemsstaters arealmobilitetsordninger. Lige så vigtigt er gennemsigthed i forbindelse med fysisk planlægning og køb. Medlemsstaterne har mulighed for at tage stærke løftestænger i brug fra deres nationale værktøjskasse med henblik på at lette generationsskiftet, bl.a. i form af **pensionsordninger og skatteincitamenter**.

Som svar på Europa-Parlamentets anmodning og i overensstemmelse med anbefalingen fra den strategiske dialog vil Kommissionen arbejde hen imod oprettelsen af et **EU-observationscenter for landbrugsjord**²¹. Vi vil øge gennemsigtheden og samarbejdet på områder såsom handel med jord og overdragelse af brugsrettigheder til jord, pristendenser og markedsadfærd, ændringer i arealanvendelse samt tab af landbrugsjord og naturarealer. Observationscentret skal også hjælpe medlemsstaterne med at træffe informerede beslutninger om reguleringen af deres markeder for landbrugsjord. Øget

²¹ PP 08 25 01 — EU-observationscenter for landbrugsjord, kontrol og adgang til landbrugsjord, Europa-Parlamentets lovgivningsmæssige beslutning af 27. november 2024 om Forligsudvalgets fælles udkast til Den Europæiske Unions almindelige budget for regnskabsåret 2025, P10TA(2024)0050.

gennemsigtighed i markedsudviklingen og et samarbejde i hele EU vil gøre det lettere at forfølge landbrugspolitikken legitime interesser i overensstemmelse med frihederne i det indre marked.

3.2. En konkurrencedygtig og modstandsdygtig sektor, der kan imødegå de globale udfordringer

I en indbyrdes forbundet verden, hvor EU både er verdens største eksportør af landbrugsfødevarer og en af de største importører, har den måde, hvorpå vi producerer, forbruger og handler med landbrugsprodukter, stor indflydelse på vores forbindelser med tredjelande²².

Krige og konflikter er de største årsager til fødevareusikkerhed. Omvendt kan fødevareusikkerhed også føre til ustabilitet, og i en verdensorden i forandring anvendes fødevarer som våben. Vores handelspartnere griber til ensidige foranstaltninger rettet mod vores nøglesektorer, der er stadig hindringer for vores eksport, og der er risiko for forvriddninger i de globale forsyningskæder. EU's stræben efter høje globale standarder for beskyttelse af universelle mål vedrørende miljøbeskyttelse, menneskers sundhed, dyresundhed og -velfærd, plantesundhed og fødevaresikkerhed betragtes ofte som en handelsbarriere. Samtidig er landbrugerne i EU i stigende grad bekymrede over illoyal global konkurrence og manglende gensidighed.

Disse udfordringer vil dog ikke forhindre Unionen i fortsat at styrke forbindelserne med mange villigt indstillede partnere, bl.a. ved hjælp af Global Gateway-investeringsstrategien. **Global fødevaresikkerhed og europæisk fødevaresuverænitet vil fortsat være en integrerende del af EU's overordnede dagsorden for sikkerhed, konkurrenceevne og bæredygtighed.** I en situation med udbredt sult, akut fødevareusikkerhed og stigende fødevarepriser rundt om i verden agter EU fortsat gennem humanitær bistand og under overholdelse af den humanitære folkeret at støtte tredjelande med henblik på at opnå fødevaresuverænitet, modstandsdygtighed og bæredygtighed og sikre adgang til sikre og nærende fødevarer af høj kvalitet for alle, herunder de mest sårbare.

Diversificering af forsyningskæderne og fremme af forandringsskabende modstandsdygtighed

I en verden præget af geopolitiske og geoøkonomiske spændinger er **afhængighed af andre efterhånden at betragte som en sårbarhed** – som Mario Draghi udtrykker det i sin rapport²³. I dag afhænger EU's fødevaresuverænitet i vid udstrækning af importerede rå- og hjælpestoffer såsom gødning, foder og energi, og disse importvarer stammer generelt fra geografisk koncentrerede regioner. **Det er derfor afgørende at mindske disse strategiske afhængighedsforhold, nedbringe risikoen for forsyningskæderne**

²² Værdien af EU's eksport af landbrugsfødevarer beløb sig i 2023 til 230 mia. EUR (9 % af den samlede eksport), og EU's import udgjorde 160 mia. EUR (6 % af den samlede import), hvilket skabte et handelsoverskud på 70 mia. EUR. Kilde: GD for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter, [Monitoring EU agri-food trade. Developments in 2023](#), marts 2024.

²³ Draghi, M., [The future of European competitiveness. Del A: A competitiveness strategy for Europe](#), september 2024, s.15.

og samtidig støtte omstillingen til en ren og stadig mere ressourceeffektiv lavemissionsøkonomi²⁴.

Hvad angår importafhængighed er EU's **proteinforsyning** stærkt afhængig af import af høj kvalitet fra et begrænset antal oprindelseslande, hvilket gør vores fødevarer system sårbart over for globale markedsudsving og bæredygtighedsrisici²⁵. Vi er nødt til at se på, hvordan protein produceres og forbruges i EU. Kommissionen vil derfor **udarbejde en omfattende plan** for, hvordan vi kan tage fat på disse udfordringer ved at integrere politik, forskning og praktiske tiltag med henblik på at skabe et mere selvforsynende og bæredygtigt proteinsystem i EU og samtidig diversificere importen.

EU er ligeledes afhængig af **importerede råmaterialer og gødningsstoffer**, der er afgørende for fødevarerproduktionen og fødevarer sikringen. Importen stammer i stigende grad fra nogle få oprindelseslande, navnlig hvad angår urinstof, idet ca. 88 % af EU's import kommer fra fire lande²⁶. At mindske disse afhængighedsforhold er en win-win-løsning: i) for **den europæiske rene industris konkurrenceevne** ved at støtte indenlandsk produktion af gødningsstoffer ii) for **landbrugerne**, der kan regne med pålidelige forsyninger og stabile priser, og iii) for **miljøet og klimaet** ved at støtte udbredelsen og en effektiv anvendelse af kulstoffattige gødningsprodukter og genvundne næringsstoffer, f.eks. RENURE og afgasset biomasse efter behørig behandling.

Fremadrettet vil den kommende udvidelse af EU skabe muligheder for at styrke EU's modstanddygtighed med det formål at opretholde og styrke produktions- og eksportkapaciteten i såvel de nuværende som de fremtidige medlemsstater og dermed styrke EU's strategiske autonomi og vægt i den globale handel med landbrugsfødevarer. Men der er også udfordringer, der kræver nøje overvejelse, navnlig med hensyn til konsekvenserne for EU's landbrugere. Forberedelse og effektiv håndtering af udfordringerne for EU's landbrugere vil være afgørende for at udnytte de muligheder, som udvidelsen giver, også fordi dette kan lette en gradvis integration af kandidatlandene i det indre marked, samtidig med at de gør fremskridt hen imod fuldt EU-medlemskab.

Mod en mere retfærdig global konkurrence

Unionens tilgang til **mere retfærdige og lige vilkår på globalt plan** vil bestå af to tiltag, der skal gå hånd i hånd:

(a) Globalt og bilateralt samarbejde

I den nuværende geopolitiske kontekst er det tydeligt, at det vil blive **stadig vanskeligere at opnå global konsensus** om landbrugs- og fødevarerstandarder.

EU vil dog fortsat i en Team Europe-tilgang arbejde sammen med vores partnere og vigtige internationale organisationer om at fremme en strengere gennemførelse af

²⁴ Spaniens nationale kontor for fremsyn og strategi, [Resilient EU 2030.A future-oriented approach to reinforce the EU's Open Strategic Autonomy and Global Leadership](#), 2023.

²⁵ GD for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter, [Protein supply and demand](#), september 2024.

²⁶ Importen af urinstof er fordelt således: 38 % fra Egypten, 33 % fra Rusland og Belarus og 19 % fra Algeriet, kilde: Europa-Kommissionen, GD for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter, https://agriculture.ec.europa.eu/data-and-analysis/markets/overviews/market-observatories/fertilisers_en, tilgået februar 2025.

internationalt aftalte forpligtelser og øge motivationen for at opnå globale bæredygtige fødevarer systemer i overensstemmelse med 2030-dagsordenen og verdensmålene for bæredygtig udvikling (SDG). Der vil blive lagt vægt på at hæve de globale standarder i internationale standardiseringsorganer på områder, der er afgørende for at sikre fair konkurrence, navnlig med hensyn til plantebeskyttelsesmidler og dyrevelfærd. **Kommissionen har til hensigt i 2025 at forelægge medlemsstaterne sit forslag til en fremgangsmåde for at opnå større gensidighed med henblik på yderligere bearbejdelse.** For det andet vil Unionen samarbejde med FAO og vores internationale partnere om at fremme udviklingen af en fælles tilgang for at muliggøre en sammenlignelig og retfærdig vurdering af bæredygtighedsaspekterne af fødevarerproduktion på globalt plan som supplement til EU's arbejde med benchmarking af bæredygtighed.

EU vil være mere determineret med hensyn til på strategisk vis at fremme og forsvare **eksporten af EU-produkter** og sikre, at tredjelande får gavn af gennemførelsen af handelsfremmende foranstaltninger (f.eks. prelisting), forudsat at de også anvender lignende foranstaltninger over for EU. Vi vil styrke vores **økonomiske diplomati på landbrugsfødevarerområdet** og særlige missioner på højt plan.

På **bilateralt plan** vil de eksisterende bilaterale dialoger om landbrugspolitikken blive styrket, og der vil blive etableret **nye landbrugsfødevarerpolitiske partnerskabsdialoger** med vigtige bilaterale, regionale og kontinentale partnere. I den forbindelse byder de strategiske og omfattende partnerskaber med vores sydlige nabolande og den kommende nye pagt for Middelhavsområdet på store muligheder. EU vil også fuldt ud gøre brug af bilaterale frihandelsforhandlinger og -aftaler. De europæiske landbrugeres interesser vil fortsat blive beskyttet. EU vil styrke gennemførelsen og håndhævelsen af kapitlerne/bestemmelserne om handel og bæredygtig udvikling samt kapitlerne om bæredygtige fødevarer systemer med mere målrettede og operationelle landespecifikke prioriteter og foranstaltninger, herunder i forbindelse med specifikke aktivitetssektorer, hvor det er relevant. I vores partnerskabsdialoger vil vi være særligt opmærksomme på den indvirkning, som EU's reguleringsmæssige politikker kan have på lokale landbrugsfødevarer systemer, og sikre sammenhæng mellem EU's interne og eksterne politikker vedrørende landbrug, miljø, klima og sundhed.

(b) EU-rammen for en konkurrencedygtig landbrugsfødevarer sektor

Samtidig vil Unionen på internt plan sikre, at ambitiøse EU-standarder ikke fører til økonomisk, miljømæssig og social lækage, og at den europæiske landbrugsfødevarer sektor ikke stilles ringere i konkurrencen uden tilsvarende gensidighed. Med henblik herpå vil **EU foretage et sammenhængende SMV- og konkurrenceevnetjek af sine politikker** som anført i konkurrenceevnekompasset og konsekvent vurdere EU-forordningernes indvirkning på EU's landbrugere og SMV'er i landbrugsfødevarer sektoren, på samhandelen og på risikoen for at skabe lækager, ligesom det skal undersøges grundigt, hvilke konsekvenser de frihandelsaftaler, der er under forhandling, har for EU's landbrugere og den globale bæredygtighed.

For at sikre, at der tages højde for EU's hensyn til dyrevelfærd og miljøbeskyttelse, og for at værne om EU's moralske værdier som reaktion på samfundets krav vil Kommissionen i overensstemmelse med de internationale regler stræbe efter **en højere grad af tilpasning af de produktionsstandarder, der anvendes på importerede produkter, navnlig for så vidt angår pesticider og dyrevelfærd.**

Kommissionen vil med henblik herpå fastlægge et princip om, at **de farligste pesticider, der af sundheds- og miljømæssige årsager er forbudt i EU, ikke må komme ind i EU igen via importerede produkter.** Som indledning herpå vil Kommissionen i 2025 iværksætte en konsekvensanalyse, hvori konsekvenserne af et sådant princip for EU's konkurrencemæssige stilling og konsekvenserne på internationalt plan undersøges, og hvori der, hvis det er relevant, vil blive foreslået ændringer af den gældende retlige ramme. Kommissionen vil ligeledes vurdere spørgsmålet om eksport af farlige kemikalier, herunder pesticider, der er forbudt i EU²⁷.

Et andet ufravigeligt krav i Unionens importpolitik er **fødevarer- og fodersikkerhed samt dyre- og plantesundhed.** EU's produktstandards er de højeste i verden og sikrer, at alle importerede landbrugsfødevarer er sikre. Kommissionen vil sikre, at den relevante lovgivning om fødevarersikkerhed gennemføres og håndhæves korrekt. Der vil blive **nedsat en særlig taskforce**, der skal trække på Kommissionens og medlemsstaternes ekspertise og styrke, hvilket i væsentlig grad vil øge Unionens indsats for yderligere at **styrke kontrollen med import, herunder en væsentlig styrkelse af kontrollen på stedet.**

På **dyrevelfærdsområdet** vil Kommissionen sikre, at der i fremtidige lovgivningsforslag anvendes de samme standarder for produkter, der importeres fra tredjelande, som for produkter, der er produceret i EU, ligesom den også vil tage fat på de spørgsmål og bekymringer vedrørende håndhævelse, som EU-borgerne har givet udtryk for. Den målrettede revision af **dyrevelfærdslovgivningen**, der skal baseres på en konsekvensanalyse, vil være en lejlighed til at anvende dette princip i praksis på en måde, der er i overensstemmelse med WTO-reglerne.

Hvis vores handelspartnere benytter sig af illoyal konkurrence og ensidige handlinger, der på ulovlig vis er rettet mod vores eller de enkelte medlemsstaters landbrugsfødevarersektor med det formål at splitte vores Union ad, agter EU at anvende alle de beskyttelsesværktøjer, vi har til rådighed. Unionen har (i 2025) til hensigt at udvikle et ambitiøst **fælles sikkerhedsnet** for EU's landbrugsfødevarersektor. I tilfælde af økonomisk tvang mod EU eller dets medlemsstater der udøves af lande uden for EU, vil Unionen beskytte landbrugsfødevarersektoren ved hjælp af alle tilgængelige midler, herunder inden for rammerne af WTO eller ved hjælp af autonome EU-instrumenter såsom instrumentet til bekæmpelse af tvang, hvis det er relevant.

Kommissionen vil også samarbejde med EIB om at yde **eksportkreditter**, der mindsker risikoen ved eksport for EU's landbrugsfødevarersektor.

I denne sammenhæng vil den reserve på 1 mia. EUR i den næste FFR, der blev bebudet i forbindelse med aftalen mellem EU og Mercosur, spille en vigtig rolle.

Kommissionen vil desuden bestræbes sig på at styrke konkurrenceevnen og modstandsdygtigheden i følsomme sektorer såsom husdyrsektoren og agter i den forbindelse at fremsætte forslag til en **forenklingspakke**, der skal bidrage til at styrke europæiske landbrugeres konkurrenceevne og samtidig bevare landbrugets bidrag til samfundsmæssige mål. Kommissionen har ligeledes planer om at foreslå en **forlængelse af reglerne om angivelse af oprindelsesland i overensstemmelse med de sektorspecifikke regler og reglerne om det indre marked**, ligesom den agter at intensivere brugen af sin **salgsfremmende politik.**

²⁷ Europa-Kommissionen (2020), *En kemikaliestrategi med bæredygtighed for øje – På vej mod et giftfrit miljø* (COM(2020) 667 final).

Beredskab og risikostyring i landbrugsfødevaresektoren

Vi skal være bedre forberedt, ikke blot for at overleve, men også for at trives i denne nye virkelighed, hedder det i Niinistörapporten²⁸. Den nye virkelighed har været præget af betydelige chok lige fra pandemien, den russiske angrebskrig og markedsforstyrrelser til dyre- og plantesygdomme og en ustabil geopolitisk situation. Hertil kommer, at ekstreme vejrforhold, der før var relativt sjældne fænomener, bliver hyppigere, mens nedbørsmønstrene ændrer sig.

Landbrugerne står forrest, når mange af disse kriser rammer. Det stigende antal risici, trusler og usikkerhedselementer kræver en ambitiøs **europæisk tilgang til risiko- og krisestyring** med henblik på at **revidere og styrke de redskaber, der sætter os i stand til bedre at kunne styre risici og kriser** på EU-plan.

For det første skal landbrugerne i højere grad tilskyndes til at mindske deres sårbarhed over for risici og eksponering herfor ved hjælp af tilpasninger på bedriftsniveau og incitamenter til risikodeling (f.eks. via producentorganisationer eller kooperativer). Et klimarobust landbrug i EU skal bygge på **politikker, der er skræddersyet til lokale, regionale og nationale behov**, og som støtter landbrugsmetoder og interventioner, der gør den lokale landbrugsproduktion egnet til fremtidige klimaforhold.

Der er behov for yderligere skridt, som skal bygge videre på erfaringerne fra de initiativer, der er gennemført i de seneste år²⁹. Den kommende **europæiske klimatilpasningsplan** og den kommende **strategi for vandresiliens** vil spille en vigtig rolle, navnlig med hensyn til at støtte medlemsstaternes beredskab og planlægning og til at håndtere risiciene ved og konsekvenserne af klimaændringer for energi- og transportinfrastrukturen og anden infrastruktur, vand, fødevarer og jordarealer i byer og landdistrikter.

Den fremtidige fælles landbrugspolitik skal yde mere målrettet støtte til foranstaltninger og investeringer, der gør landbrugssektoren mere modstandsdygtig over for de skiftende forhold. Der vil være behov for mere ambitiøse forandringer på steder, hvor den nuværende produktion ikke er bæredygtig på længere sigt, f.eks. ved hjælp af nye lokale strategier, forskning og innovation, herunder nye genomteknikker med henblik på produktion af mere klimarobuste afgrøder.

For det andet er der behov for en ambitiøs indsats med hensyn til risikoberedskab, forsikring og risikobegrænsning. Her vil det være afgørende med et samarbejde med **Den Europæiske Investeringsbank (EIB)** og andre banker samt forsikrings- og genforsikringsselskaber og aktører i værdikæden. Dette forventes at resultere i mere udbredt brug af sammenlægning af risici i puljer og gøre det lettere og billigere for landbrugerne at få adgang til landbrugsforsikringer.

For det tredje er Kommissionen og medlemsstaterne nødt til at sikre **politisk sammenhæng mellem risiko- og krisestyringsværktøjer** samt større fleksibilitet. Krisestyringsværktøjer skal tilskynde landbrugerne til proaktivt at styre risici og medlemsstaterne til at arbejde hen imod effektive og tilpassede risikostyringsstrategier.

Desuden bør der foretages en grundig vurdering af **landbrugsreservens funktion** med henblik på at rette den mod specifikke kriser af betydeligt omfang såsom omfattende

²⁸ Niinistö, S., *Safer together – Strengthening Europe's Civilian and Military Preparedness and Readiness*, 2024, s. 4.

²⁹ EU-strategien for tilpasning til klimaændringer, meddelelsen om håndtering af klimarisici og den fælles landbrugspolitik.

markedsforstyrrelser og dyre- og plantesundhedsmæssige situationer. Desuden bør ydelsen af ekstraordinær støtte til landbrugerne i højere grad knyttes sammen med passende risikostyring og forebyggende foranstaltninger.

Som opfølgning på Niinistörapporten bør EU styrke sit fødevarerikringsberedskab i hele fødevarekæden. Aktiviteterne i den **europæiske kriseberedskabs- og -indsatsmekanisme for fødevarerikkerhed (EFSCM)** bør fortsætte, videreudvikles og knyttes til EU's overordnede krisestyring i en helhedsorienteret tilgang. I overensstemmelse med den kommende **strategi for en beredskabsunion** bør der tilstræbes synergi og bedre koordinering med henblik på at styrke beredskabet. Det kan desuden undersøges, om det er relevant at tage nye landbrugs- og fødevarerisikifikke værktøjer i brug i forbindelse med fødevarereserver, fælles indkøb og øget gennemsigtighed i krisetider. Ligesom for andre vigtige sektorer, f.eks. sundhedssektoren, bør der inden for rammerne af en bredere EU-tilgang til beredskab udarbejdes helhedsorienterede beredskabs- og indsatsplaner på nationalt og regionalt plan, der omfatter alle aspekter af relevans for hele fødevareforsyningskæden.

Støtte med henblik på modstandsdygtige landbrugsmarkeder

De handelsforvridende geopolitiske begivenheder, den globale konkurrence, konsekvenserne af ekstreme vejrforhold og de ændrede forbrugsmønstre skaber usikkerhed på mange råvaremarkeder lige fra vin, korn og animalske produkter til olivenolie. Kommissionen overvåger nøje alle markeder og reagerer hurtigt, når markedssituationen forværres.

Den særlige situation i vinsektoren har nødvendiggjort en sådan reaktion, og Kommissionen vil arbejde for, at anbefalingerne fra Gruppen på Højt Plan vedrørende Vinpolitik gennemføres i 2025³⁰.

EU's husdyrsektor er særlig sårbar over for forskellige chok og den globale konkurrence. De høje EU-standarder betyder, at EU's husdyravlere er førende globalt, men deres indsats modsvares ikke på verdensplan, hvor de konkurrerer på ulige konkurrencevilkår. Sådanne standarder har også en pris, som markedet ikke altid belønner. **Husdyr er og vil fortsat være en væsentlig del af EU's landbrug, konkurrenceevne og samhørighed.** En bæredygtig husdyrsektor er afgørende for EU's økonomi, landdistrikternes levedygtighed og bevarelsen af miljøet og landskabet. Det er en sektor, hvor innovation kan trives og give håndgribelige fordele.

EU's husdyrsektor har brug for en langsigtet vision, der respekterer en mangfoldig og bæredygtig husdyrproduktion i hele Europa. Denne mangfoldighed kan ikke beskyttes ved hjælp af en "universalløsning", men kræver snarere målrettede, områdespecifikke løsninger, der skal sikre sektorens konkurrenceevne og bæredygtighed. Der vil kunne opnås en stærk drivkraft ved at skabe gunstige betingelser for udviklingen af en "kvalitetsproduktionskæde for husdyr". Kommissionen vil indlede et **arbejdsforløb om husdyr** for at udarbejde policytilgange med henblik på at: a) udpege sektorens udfordringer, herunder global konkurrence b) foreslå passende redskaber til at ledsage sektoren og, hvor det er berettiget, gensidige foranstaltninger c) undersøge, hvordan sektorens klima- og miljøaftryk kan håndteres, herunder metoder til at udnytte forbindelsen mellem husdyrproduktion og vedligeholdelse af græsarealer af stor

³⁰ Gruppen på Højt Plan vedrørende Vinpolitik, [Policy Recommendations for the Future of the EU Wine Sector](#), december 2024.

betydning for miljøet og klimaet ved hjælp af mere ekstensive husdyrsystemer, der bidrager til bevarelsen af biodiversitet og landskaber d) fremme investeringer, teknologisk udvikling og innovation e) fremme udviklingen af bæredygtige produktionsmodeller.

Mindskelse af bureaukratiet for at fremme en konkurrencedygtig landbrugsfødevarerektor

Landbrugerne skal være iværksættere og leverandører af fødevarer og tjenester uden at skulle bære unødvendige bureaukratiske eller reguleringsmæssige byrder. Som det fremgår af Draghirapporten, svækker overdrevne krav og rapporteringsforpligtelser konkurrenceevnen i EU's økonomi og er samtidig til hinder for innovation.

Denne Kommission har til hensigt at yde en hidtil uset forenklingsindsats, også på landbrugsområdet³¹. Der er ikke plads til, at Unionen i detaljer udformer de metoder, der skal overholdes på bedriftsniveau. Talrige anmodninger om undtagelser fra disse forpligtelser, som ofte er begrundet i særlige nationale og regionale forhold, har vist, at universalløsninger ikke er det mest hensigtsmæssige redskab for en så diversificeret sektor.

Desuden skal byrden i forbindelse med gennemførelsen af forordninger og efterlevelsen af krav fordeles mere ligeligt mellem landbrugere og medlemsstater, og dette skal kombineres med en stresstest og et realitetstjek af eksisterende og ny lovgivning. Overregulering bør ligeledes undgås, og det er vigtigt at foretage en kumulativ vurdering af reglerne.

Nye teknologier giver gode muligheder for forenkling. F.eks. bidrager jordobservationssatellitter til at reducere kontrollen på stedet og lette rapporteringsforpligtelserne ved at levere data i realtid og anvendelige data på bedriftsniveau. Integrationen af satellitteknologi fører til bedre ressourceudnyttelse, lavere inputomkostninger og større bæredygtighed. Kontinuiteten og udviklingen af EU's rumaktiver, dvs. Copernicus og Galileo, vil derfor yderligere fremme forenklingen og konkurrenceevnen. Desuden kan datadelingsteknologier mindske bureaukratiet ved at skabe mere strømlinede og automatiserede indberetningsmuligheder.

Kommissionen vil i andet kvartal af 2025 foreslå en omfattende **forenklingspakke, der skal forenkle den nuværende lovgivningsmæssige ramme for landbruget**, og som skal føre til: i) forenkling på bedriften og strømlining af krav, der i højere grad tager højde for forskellige situationer og landbrugsmetoder (såsom økologisk landbrug), ii) strømlining af støtten til mindre og mellemstore bedrifter gennem øget anvendelse af forenklete betalinger, iii) øget konkurrenceevne ved hjælp af forbedret og forenklet planlægning og adgang til de finansielle instrumenter, der er til rådighed under den nuværende FFR, iv) større fleksibilitet for medlemsstaterne med hensyn til forvaltningen af de strategiske planer.

Desuden vil Kommissionen i 2025 arbejde på at gennemføre en **tværgående lovgivningsmæssig forenklingspakke med foranstaltninger**, der resulterer i en meningsfuld forenkling af politikområder uden for den fælles landbrugspolitik, som

³¹ Europa-Kommissionen (2025), *Et konkurrenceevnekompas for EU* (COM(2025) 30 final).

påvirker landbrugere, fødevare- og foderstofvirksomheder og de tilknyttede forvaltninger. Den skal fokusere på elementer, der vil hjælpe landbrugere og fødevare- og foderstofvirksomheder med at blive mere konkurrencedygtige og modstandsdygtige, også i lyset af geopolitiske chok og den globale konkurrence.

3.3. Fremtidssikring af landbrugsfødevaresektoren, der arbejder i pagt med naturen

Ingen anden sektor end fødevareproduktionen er i lige så høj grad baseret på og uløseligt forbundet med naturen og økosystemerne. Landbrugernes evne til at producere fødevarer på lang sigt og modstå pres afhænger af modstandsdygtige økosystemer, opretholdelse af en sund jordbund, bekæmpelse af skadegørere og sygdomme, bestøvning af afgrøder, adgang til vand af ordentlig kvalitet samt rene luft- og klimaforhold. EU har som mål at være klimaneutral senest i 2050 og at bekæmpe og vende miljøforringelsen. Landbrugsfødevaresektoren yder et vigtigt bidrag til opfyldelsen af dette mål og drager samtidig fordel heraf.

Samtidig skal de økonomiske og gennemførelsesmæssige udfordringer nøje integreres i den grønne omstilling, og det samme gælder behovet for social retfærdighed. Der skal i forbindelse med den grønne omstilling også tages hensyn til de særlige forhold, der gør sig gældende for landbruget: landbruget vil altid have en vis indvirkning på naturressourcerne, men have begrænsede muligheder for at afbøde denne virkning sammenlignet med andre økonomiske sektorer. Desuden er situationen fra region til region og område til område meget forskellig. Dette kræver naturligvis skræddersyede og målrettede løsninger, herunder naturbaserede løsninger.

Dekarbonisering går hånd i hånd med konkurrenceevnen

Landbrugsaktiviteter kan fjerne kulstof fra atmosfæren og lagre den i jord og biomasse. I de fleste tilfælde gør disse aktiviteter også fødevareproduktionen mere modstandsdygtig over for klimarelaterede skader og bidrager derfor til fødevaresikringen. Da alle sektorer skal bidrage til at reducere emissionerne, er klimainsatsen i landbrugsfødevaresektoren afgørende for at nå det mere overordnede mål om et **klimaneutralt og modstandsdygtigt EU senest i 2050**.

Kommissionen forventer, at landbruget realiserer emissionsreduktionerne i overensstemmelse med EU's klimamål for 2030. På grundlag heraf vil Kommissionen **sammen med landbrugssektoren og medlemsstaterne** overveje, hvordan sektoren kan bidrage til EU's klimamål for 2040, **idet der tages hensyn til de særlige forhold i sektoren og sættes fokus på dens konkurrenceevne, behovet for fødevaresikring og styrkelse af bioøkonomien**. Denne tilgang vil blive afspejlet i revisionen af den relevante lovgivning, der regulerer drivhusgasemissioner og -optag fra landbruget og sektoren for arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug.

Med effektive politikker, der belønner god praksis, og en tilgang, der er tilpasset de forskellige behov, har sektoren potentiale til at kunne reducere emissionerne endnu hurtigere og samtidig øge landbrugs-, skovbrugs- og arealanvendelsessektorernes CO₂-optag. Hvad angår emissionerne fra husdyr, der er de fremherskende emissioner i landbrugssektoren, skal anbefalingerne fra arbejdsforløbet om husdyr tjene som grundlag for den videre udvikling af en værktøjskasse med skræddersyede foranstaltninger til støtte for sektoren og regionerne i deres bestræbelser på at nedbringe emissionerne. Teknologiske fremskridt, herunder i forbindelse med foderstrategier, vil også bidrage

hertil. Det skal i forbindelse med den fremtidige fælles landbrugspolitik vurderes, hvordan landbrugerne bedst kan støttes i at nedbringe drivhusgasemissionerne fra deres landbrugs- og husdyraktiviteter.

Fødevarer- og drikkevarerindustrien samt detailsektoren spiller også en afgørende rolle med hensyn til at bidrage til klimamålet for 2040 og beskyttelsen af miljøet. Der bør indføres klare politikker og incitamenter for at realisere innovationspotentialer i fødevarer systemet og bioøkonomien som helhed samt for at levere sunde og bæredygtige fødevarer til EU-borgerne.

Tilskyndelse til bæredygtighed

Miljømæssig bæredygtighed er i stigende grad et frikort til produktion for landbrugerne. De muligheder, der følger af natur- og klimabeskyttelse, kan blive en **positiv dagsorden** for europæisk landbrug. At arbejde med naturen skaber modstandsdygtighed for landbruget for de kommende generationer. Landbruget er desuden begyndt at tage skridt til at tiltrække finansiering fra den private sektor, hvilket bør undersøges nærmere som en indtægtskilde, der kan supplere den offentlige støtte. Med hensyn til kulstoffjernelse, kulstofbindende dyrkning og kulstoflagring vil disse tilgange blive mere harmoniserede i EU som følge af certificeringsrammen for kulstoffjernelse og kulstofbindende dyrkning (CRCF). De kommende harmoniserede CRCF-metoder og verifikationsregler vil i den forbindelse skabe større klarhed.

I de seneste år har de europæiske bedrifter imidlertid oplevet en **mangedobling af standarderne for bæredygtighed samt certificeringen heraf og rapporteringen herom**, der er fastsat af forskellige aktører, organisationer og institutioner, både offentlige og private. Disse forskellige metoder og rapporteringskrav berører en lang række bæredygtighedsaspekter og resulterer i et fragmenteret landskab, der er kendetegnet ved uoverensstemmelser mellem de forskellige standarder, usammenlignelige initiativer og vildledende signaler om den retning, der skal følges. Dette skaber høje transaktionsomkostninger og forvirring for landbrugerne og indebærer en risiko for "grønvaskning".

For at løse dette problem vil Kommissionen ud over at forenkle og strømline EU's krav også udvikle og gradvist indfase et **frivilligt benchmarkingsystem for bæredygtighedsvurderinger** på bedrifterne, således at forenkling og benchmarking kan gå hånd i hånd. Lignende benchmarkingsystemer kan udvikles sammen med og udvides til at omfatte hele landbrugsfødevarer sektoren, således at de også kan være til støtte for forbrugernes valg af produkter.

Et eksempel på benchmarking: Et bæredygtighedskompass for bedrifter

Bæredygtighedskompasset for bedrifter skal **fungere som en mekanisme, der både strømliner rapporteringen og samtidig mindske de administrative byrder** for landbrugerne, således at de kun skal overvåge og registrere bæredygtighedsdata én gang. For det andet skal det hjælpe landbrugerne med gradvist at indføre mere bæredygtige metoder og tiltrække finansiering fra nye kilder. Det vil sætte dem i stand til bedre at måle og **benchmarke deres bæredygtighedsresultater og påvise leveringen af økosystemtjenester** ved hjælp af lettere datadeling. For det tredje kan bedre måling og rapportering bidrage til udformningen af **forholdsmæssigt afpassede** offentlige politikker. Dette frivillige system for bæredygtighedsvurderinger på bedrifterne vil blive

Landbrug og natur

En forudsætning for, at landbrug og natur kan gå hånd i hånd, er en **bedre gennemførelse, strømlining og håndhævelse af den eksisterende lovgivning** og anvendelse af incitamenter og nye markedsbaserede værktøjer til at bane vejen for forandringer.

Desuden har landbrugerne behov for en mere avanceret værktøjskasse for at kunne drive landbrug på en naturvenlig måde og nå de fastsatte mål. Denne værktøjskasse skal indeholde en velkalibreret blanding af en mere målrettet offentlig støtte inden for rammerne af den fremtidige fælles landbrugspolitik, investeringer i naturvenlige løsninger, flere økonomiske incitamenter, skræddersyet rådgivning, der udnytter fremskridtene inden for forskning og innovation, og mere fleksible lovgivningsmæssige rammer.

Et eksempel herpå er EU's ambition om at reducere brugen af skadelige pesticider. Dette er vigtigt både for landbrugets langsigtede modstandsdygtighed og for beskyttelsen af naturen og menneskets sundhed. Indførelsen af alternativer i form af biologiske eller innovative lavrisikoplantebeskyttelsesmidler har imidlertid ikke fulgt samme tempo som tilbagetrækningen af aktivstoffer fra EU-markedet. Hvis denne tendens fortsætter, kan den påvirke EU's evne til at sikre fødevarereproduktionen. Kommissionen vil derfor nøje overveje ethvert yderligere forbud mod pesticider, hvis der endnu ikke findes alternativer, medmindre det pågældende pesticid udgør en trussel mod menneskers sundhed eller det miljø, som landbruget er afhængig af for at være levedygtigt.

Ligeledes vil Kommissionen **i fjerde kvartal af 2025 som led i forenklingsspakken fremsætte et forslag, der fremskynder adgangen for biopesticider til EU-markedet**. Forslaget skal indeholde en definition af biologiske bekæmpelsesmidler, give medlemsstaterne mulighed for at udstede midlertidige godkendelser af plantebeskyttelsesmidler, der indeholder sådanne biologiske bekæmpelsesmidler, mens de stadig er under vurdering, og indføre en hasteprocedure for godkendelse heraf.

Desuden skal der afsættes yderligere ressourcer til Den Europæiske Fødevarer sikkerhedsautoritet (EFSA) for at fremskynde risikovurderingsprocedurerne, så den fortsat kan spille en central rolle med hensyn til at yde rettidig, gennemsigtig og uafhængig videnskabelig rådgivning. Dette vil lette adgangen til EU-markedet for innovative plantebeskyttelsesmidler og samtidig sikre et højt beskyttelsesniveau for forbrugernes sundhed og miljøet.

En sund jordbund er grundlaget for landbruget både nu og i fremtiden. Samtidig er jordbunden i Europa under pres fra faktorer såsom klimaændringer, tab af biodiversitet, forurening og i nogle tilfælde uholdbar jordforvaltning. For at afhjælpe dette problem vil Kommissionen tilskynde til og støtte landbrugsmetoder, der genopretter, opretholder eller forbedrer jordbundens sundhed. Fortsat støtte til økologisk landbrug forbliver afgørende samtidig med, at andre integrerede tilgange kan fremmes yderligere. I den forbindelse vil det være kritisk at etablere uafhængige og **pålidelige rådgivningstjenester** for at sikre, at landbrugerne kan trække på den bedste viden om udnyttelse af jorden og agerdyrkning.

Landbruget er stærkt **afhængigt af vand** og har brug for en stabil og sikker vandforsyning for at sikre sundhed og trivsel for afgrøder, husdyr og alle andre former for liv. Vandforsyningen er imidlertid sårbar over for en række udfordringer, herunder

landbrugsrelateret indvinding og forurening. EU påvirkes i stigende grad af vandstress, da **vandknaphed** forværres yderligere af klimaændringerne. Ugunstige vejrforhold som følge af klimaændringer udgør en central risiko for afgrødeproduktionen, navnlig i Sydeuropa³². Kommissionen fremlægger snart en **strategi for vandresiliens**, hvori den skitserer sin reaktion på det presserende behov for en mere effektive udnyttelse af vand, reduktion af vandforurening og håndtering af de udfordringer, der er forbundet med overdreven indvinding af vandressourcer.

Der skal lægges særlig vægt på at forbedre **forvaltningen af næringsstoffer på bedriftsniveau** og øge næringsstofferne cirkularitet. Der bør gives prioritet til håndtering af problemet med hotspots for næringsstofforurening og fremme af integrerede territoriale tilgange. Et centralt aspekt heraf vil være forvaltning og kontrol af næringsstoffer fra husdyrbrug med henblik på at begrænse de negative eksterne konsekvenser heraf, støtte til ekstensivering i regioner med høje koncentrationer af husdyr og fremme af cirkularitet, som kan bidrage til at reducere brugen af kunstgødning. **Den evaluering af nitratdirektivet, der skal foreligge ved udgangen af 2025**, vil tilvejebringe yderligere dokumentation, der kan lægges til grund for drøftelserne.

3.4. Værdsættelse af fødevarer og fremme af rimelige leve- og arbejdsvilkår i dynamiske landdistrikter

Fødevarer forbinder mennesker på tværs af områder og regioner. De forbinder landbrugere med forbrugere og bycentre med beboere i landdistrikterne. Landbrugere, fiskere og fødevareproduktion er den lim, der holder sammen på landbo- og kystsamfundene og skaber grundlaget for yderligere økonomisk aktivitet. Dynamiske landdistrikter fremmer produktionen af fødevarer af høj kvalitet, hvilket samtidig støtter deres økonomi. Det vil være afgørende for landbrugets fremtid i Europa at genoplive disse forbindelser mellem fødevarer og områder og puste nyt liv i landdistrikterne.

Rimelige leve- og arbejdsvilkår i de europæiske landdistrikter og kystområder

Især demografiske udfordringer, aldring og affolkning kombineret med et **utilstrækkeligt generationsskifte** fører til en nedgang i befolkningen i den erhvervsaktive alder i de fleste landdistrikter og mange kystområder i hele Unionen.

Som følge af de geopolitiske spændinger er landdistrikterne i EU's østlige grænseregioner, der er mest påvirket af Ruslands angrebskrig mod Ukraine, særligt sårbare og udsatte og har derfor behov for særlig støtte. Socioøkonomisk tilbagegang og stigende affolkning vil få yderligere sikkerhedsmæssige konsekvenser i disse hovedsagelig landlige områder, der samtidig har strategisk betydning for EU's sikkerhed.

Ud over adgangen til jord og kapital er adgangen til bedre uddannelse, job af høj kvalitet og karrieremuligheder, bedre mobilitet, grundlæggende sundhedsydelser og konnektivitet alle forudsætninger for at bevare levedygtige landdistrikter og for at tiltrække en ny arbejdsstyrke til fødevaresektoren. Fødevare- og foderproduktionen i EU er også afhængig af landbrugsmedhjælpere, der ofte kommer fra andre EU-medlemsstater eller fra tredjelande og alt for ofte arbejder under usikre forhold. Dette skal i højere grad end tidligere adresseres proaktivt og tages i betragtning i forbindelse med udformningen af de offentlige politikker. I den forbindelse spiller den sociale dialog og de kollektive overenskomstforhandlinger en vigtig rolle i overensstemmelse med national lovgivning og nationale traditioner.

³² Det Europæiske Miljøagentur, *European Climate Risk Assessment*, 2024.

Landbrug er et tilfredsstillende, men også krævende erhverv, der ofte er kendetegnet ved manglende balance mellem arbejdsliv og privatliv og hyppig isolation og ensomhed, som i mange tilfælde påvirker den **mentale sundhed**. Selvmordsraterne blandt landbrugere er i visse medlemsstater 20 % højere end det nationale gennemsnit³³. Bedriftsrådgivningstjenesterne under den fælles landbrugspolitik kan bidrage til at øge bevidstheden om mental sundhed og arbejdsulykker ved hjælp af specifik rådgivning til landbrugere. I Irland har landbrugs- og fødevarermyndigheden, Teagasc, f.eks. aktivt støttet landbrugernes mentale sundhed og skabt større bevidsthed herom ved hjælp af sine mange aktiviteter³⁴.

Sideløbende med den fælles landbrugspolitik har en række andre politikker, herunder samhørighedspolitikken, en betydelig indvirkning på landdistrikterne, og disse politikker bidrager til social, økonomisk og territorial samhørighed i Europa. Samhørighedspolitikken bidrager til den økonomiske diversificering og tilvejebringelsen af infrastruktur og dertil knyttede tjenester kan spille en større rolle med hensyn til at bevare landdistrikterne som attraktive steder at bo for landbrugere, deres familier og andre indbyggere i landdistrikterne og med hensyn til at stimulere turismen. Navnlig turisme i landdistrikterne kan give landbrugere en supplerende indkomst.

Synergien og komplementariteten skal styrkes yderligere for at sikre effektiv støtte til og håndgribelige virkninger i landdistrikterne. En tættere koordinering af finansieringsinstrumenter med sektorpolitikker kan bidrage til udviklingen af landdistrikterne ved hjælp af en integreret planlægnings- og gennemførelsesindsats.

I 2025 vil Kommissionen iværksætte en **ajourført EU-handlingsplan for landdistrikterne**, der som en reaktion på de nye europæiske politiske prioriteter efter 2027 vil blive konsolideret med projekter, initiativer og tiltag fra en lang række EU-politikker. Der vil blive gjort yderligere brug af **proofingmekanismen for landdistrikterne**, herunder områdespecifikke konsekvensanalyser, og der vil blive afsat tilstrækkelige ressourcer hertil på EU-plan. Desuden vil **pagten for landdistrikterne**³⁵, der blev lanceret i 2021 for at skabe en ramme for samarbejde med interessenterne, blive yderligere styrket som instrument til dialog og inddragelse af civilsamfundet og lokalsamfundene i landdistrikterne – både når det drejer sig om støtte til gennemførelse og de politiske drøftelser. Kommissionen vil også træffe yderligere foranstaltninger for at **bekæmpe den målrettede spredning af desinformation** i landdistrikterne.

Desuden rummer den cirkulære økonomi et betydeligt potentiale for økonomien i landdistrikterne, navnlig gennem bioøkonomien. I den langsigtede vision for landdistrikterne³⁶ anslog Kommissionen, at den videre udvikling af bioøkonomien vil skabe beskæftigelse til yderligere 400 000 højt kvalificerede arbejdstagere inden 2035 og op til 700 000 inden 2050, hovedsagelig i landdistrikterne.

Deltagelsesbaserede lokale udviklingsværktøjer såsom **Leader/lokaludvikling styret af lokalsamfundet og andre former for samarbejde såsom intelligente landsbyer**, der har vist sig at være effektive, vil blive styrket yderligere. Begrebet **funktionelle landdistrikter** vil blive videreudviklet med henblik på at afhjælpe manglen på tjenester til overkommelige priser for borgerne i landdistrikterne i overensstemmelse med

³³ Meddelelse fra Kommissionen om en samlet tilgang til mental sundhed (COM(2023) 298 final)

³⁴ Teagasc & Mental Health Ireland, [Sowing Seeds of Support: Positive Mental Health Guidance for the Farming Community](#), 2024.

³⁵ [Rural Pact Platform homepage | Rural Pact Community Platform](#).

³⁶ Europa-Kommissionen – [En langsigtet vision for EU's landdistrikter – En imod stærke, forbundne, modstandsdygtige og fremgangsrige landdistrikter i 2040](#), COM(2021) 345 final.

Kommissionens tilsagn om at imødekomme behovet for en effektiv "ret til at forblive" for alle europæiske borgere. Dette gælder alle landdistrikter i fjerntliggende områder og dem, der ikke har umiddelbar adgang til de tjenester, der tilbydes i byerne. Her spiller små og mellemstore byer en vigtig rolle med hensyn til at give adgang til tjenester og infrastruktur.

Regionerne i den yderste periferi befinder sig i en særlig situation, der kræver specifik og målrettet støtte. Kommissionen bekræfter POSEI-ordningens betydning for landbrugerne i regionerne i den yderste periferi. Resultaterne af den igangværende evaluering vil indgå i overvejelserne om, hvordan det kan sikres, at POSEI kan garantere den langsigtede fremtid for landbrugssektoren i regionerne i den yderste periferi og bidrage yderligere til deres fødevarer sikring og -suverænitæt, konkurrenceevne og modstandsdygtighed.

For at tiltrække flere kvinder til landbruget og muliggøre udveksling af erfaringer vil Kommissionen oprette en **platform for kvinder i landbruget**, som skal styrke kvinders engagement og fremme lige muligheder i landbrugssektoren på grundlag af de tiltag, der iværksættes af platformens medlemmer. Platformen skal også fungere som et forum for drøftelse og udveksling af god praksis.

Værdsættelse af fødevarer: Genetablering af den væsentlige forbindelse mellem landbrug, område og fødevarer og udnyttelse af fordelene ved innovation

I løbet af de seneste årtier har forbrugernes forhold til fødevarer ændret sig. Fødevarer er i stigende grad forarbejdet, spisevaner ændrer sig, og forsyningskæderne er blevet længere og mere komplekse. Samtidig er fødevarers prisoverkommelighed fortsat et stort problem, navnlig for lavindkomsthusholdninger. Forbindelsen mellem landbrug, fødevarer og område er blevet svækket, men de ændrede samfundsmæssige forventninger til fødevarer rummer muligheder for sektoren. **Det er derfor meget vigtigt at vende tilbage til "rødderne" og genskabe forbindelsen mellem fødevarer, område, årstider, kulturer og lokale traditioner.**

Forbrugerne spiller en vigtig rolle i denne omstilling. Landbrugere og fiskere er under pres for at forbedre deres miljøpræstationer, og samtidig belønner markederne ikke de fremskridt, der allerede er gjort, og tilskynder heller ikke til yderligere bæredygtighedspraksis.

For at kunne træffe informerede valg **har forbrugerne behov for adgang til pålidelige oplysninger**. Kommissionen vil fortsat håndhæve EU's forbrugerbeskyttelseslovgivning for at forhindre urimelig handelspraksis. Fjernelse af vildledende miljøanprisninger og upålidelige bæredygtighedsmærker er en forudsætning for at give forbrugerne de oplysninger, de har brug for med henblik på at træffe bæredygtige valg.

Fødevarer er et afgørende spørgsmål i enhver debat om fremtiden for landbruget og fødevarerproduktionen i Europa. Men det er erfaringsmæssigt også et **følsomt spørgsmål**, hvor sociale og kulturelle traditioner kommer i spil. I dette kapitel identificeres de områder, hvor **Unionens indsats kan tilføre merværdi** uden at gribe ind i de nationale og regionale kompetencer inden for sundhedspolitik og friheden til at vælge.

De **lokale myndigheder** har ofte gode forudsætninger for at engagere sig i udformningen af gunstige fødevaremiljøer gennem lokalsamfundsstyrede initiativer, herunder

fødevareråd, der fremmer dialogen om, hvordan det i højere grad kan sikres, at der er adgang til sunde fødevarer af høj kvalitet og til rimelige priser. Kommissionen vil fremme sådanne initiativer på nationalt og regionalt/lokalt plan og lette yderligere udveksling af god praksis mellem medlemsstaterne. Et aspekt, som Unionen kan hjælpe med, er at bringe denne dialog og interaktion op på EU-plan.

Kommissionen vil derfor hvert år afholde en fødevaredialog med fødevaresystemets aktører, herunder forbrugere, primærproducenter, industrien, detailhandlere, offentlige myndigheder og civilsamfundet. Denne dialog skal være et forum, hvor deltagerne kan drøfte presserende spørgsmål såsom ændring af fødevarernes sammensætning, indsamling af data om indtaget af fødevarer og prisoverkommelighed for blot at nævne nogle få. For at støtte denne dialog vil Kommissionen iværksætte en undersøgelse af konsekvenserne af forbruget af de såkaldte "ultraforarbejdede fødevarer".

I den forbindelse bør **fødevaredialogen** også sigte mod at fremme udvekslingen af bedste praksis og overvåge, hvordan fødevarefattigdom bekæmpes i medlemsstaterne ved hjælp af EU-instrumenter og nationale instrumenter, herunder socialpolitikker, skoleordninger og fødevarekuponer for de mest sårbare husholdninger.

Desuden vil Kommissionen fremsætte et lovgivningsforslag med henblik på at styrke den rolle, som **offentlige udbud** spiller. Offentlige udbud skal efterleve princippet om "bedste værdi" for at belønne de europæiske landbrugeres, fødevaresektorens og fødevaretjenestens indsats for kvalitet og bæredygtighed og skal give små og mellemstore virksomheder (SMV'er) mulighed for at deltage i sådanne aktiviteter. Dette kan give de rette incitamenter til at fremme forbruget af lokale, sæsonbestemte produkter og fødevarer, der produceres efter høje miljømæssige og sociale standarder, herunder økologiske produkter og fødevarer, der stammer fra korte forsyningskæder. I denne forbindelse har udviklingen af **korte fødevareforsyningskæder** fortsat en strategisk betydning for at sikre mere retfærdige priser for landbrugere og fiskere og bedre adgang til friske og sæsonbestemte produkter for forbrugerne.

Desuden vil Kommissionen foreslå en målrettet revision af EU's vellykkede **skoleordning** for at styrke dens uddannelsesdimension, der skal være tilpasset de lokale og regionale behov og traditioner. EU's **politik for salgsfremstød** vil fortsat være et strategisk politisk redskab, der skal anvendes til at øge forbrugernes bevidsthed om EU's landbrugsprodukter, fiskevarer og akvakulturprodukter og kvalitetsordninger, herunder EU's mærke for økologisk landbrug. Kommissionen vil fortsat bestræbe sig på at fremme yderligere udbredelse af de **geografiske betegnelser**, der er et effektivt redskab for europæiske producenter til at valorisere deres fødevarer og drikkevarer, bevare den gastronomiske kulturarv i alle medlemsstaterne og skabe vækst og beskæftigelse i de landdistrikter, hvor de udøver deres erhverv.

Fødevareindustriens bidrag er afgørende for at udvikle forretningsmodeller, der styrker alle led i værdikæden og også tager hensyn til landbrugernes, fiskernes, arbejdstagernes og forbrugernes trivsel. I den forbindelse er der behov for en samlet tilgang for at tilskynde til **investeringer i konkurrenceevne, innovation, modstandsdygtighed og bæredygtighed inden for forarbejdning, distribution og salg af fødevarer for at afhjælpe de nuværende mangler og udfordringer**. Kommissionen vil også fortsat meget aktivt støtte overholdelsen af **EU's adfærdskodeks for ansvarlig forretnings- og markedsføringspraksis for fødevarer** og anvendelsen af resultaterne heraf og vurdere, om der er behov for yderligere tiltag, hvis de resultater, der opnås med adfærdskodeksen, ikke opfylder den forventede ambition. Erhvervsstøtteorganisationerne

bør inddrages med henblik på at yde bedre støtte til SMV'er, der forarbejder fødevarer, og skabe virtuelle innovationsknudepunkter.

Den europæiske platform for klyngesamarbejde og den kommende platform for omstillingsforløbet for landbrugsfødevarer kan styrke netværkssamarbejdet mellem SMV'er. Nævnte platform vil også lette den overordnede gennemførelse af adfærdskodeksen og omstillingsforløbet i landbrugsfødevareindustriens økosystem.

Da en varieret og afbalanceret kost kan have en positiv indvirkning på menneskers trivsel og sundhed, er det vigtigt sammen med medlemsstaterne at fremme arbejdet med at overvåge virkningerne af visse former for reklame og markedsføring af fødevarer. Navnlig bør indvirkningen på sundheden og trivslen for de mest sårbare grupper af forbrugere, såsom børn, undersøges.

Der er udviklet **innovative teknologier**, bl.a. inden for fødevareteknologi, bioteknologi og bioproduktion. Det er af afgørende betydning, at Europa bevarer sin innovationsevne inden for sådanne nye teknologier, ikke alene for at sektoren kan forblive konkurrencedygtig, men også for at EU fortsat kan spille en førende rolle på globalt plan inden for fødevareinnovation. Samtidig betragtes visse former for fødevareinnovation undertiden som en trussel mod Europas traditioner og kulturer. Der er derfor behov for en **stærket dialog** om dette spørgsmål og bedre viden for at sikre, at sådanne innovative løsninger kan vurderes på en inklusiv måde, der også tager hensyn til de sociale, etiske, økonomiske, miljømæssige og kulturelle aspekter af fødevareinnovation.

Endelig er nye samfundsmæssige forventninger til fødevarer med til at forme forbrugernes adfærd, navnlig med hensyn til dyrevelfærd og produkters oprindelse. Hvis der støttes ordentligt op herom, kan dette skabe nye muligheder for landbrugerne. For at tage hånd om dette spørgsmål vil Kommissionen arbejde tæt sammen med landbrugerne, aktørerne i fødevarekæden og civilsamfundet og på dette grundlag fremsætte **forslag til en revision af den eksisterende dyrevelfærdslovgivning**, herunder dens krav om udfasning af bure. Revisionen vil blive baseret på den seneste videnskabelige dokumentation, og der vil blive taget hensyn til den socioøkonomiske indvirkning på landbrugerne og landbrugsfødevarekæden, idet der vil blive ydet støtte og fastsat passende artsspecifikke overgangsperioder og tiltag. I den forbindelse vil Kommissionen overveje målrettet **dyrevelfærds mærkning** for at opfylde samfundets forventninger.

Det vil i de kommende år samtidig være en vigtig prioritet at videreføre indsatsen for at reducere **fødevaretab og madspild**. At reducere og værdiansætte fødevaretab og madspild vil ikke kun være til gavn for EU's borgere, landbrugere og alle andre aktører i hele fødevareforsyningskæden, men vil også gøre EU's fødevaresystem mere bæredygtigt og bidrage til en mere effektiv ressourceanvendelse og fødevaresikring.

4. SKABELSE AF ET GUNSTIGT MILJØ: FORSKNING, INNOVATION, VIDEN OG FÆRDIGHEDER I CENTRUM FOR EUROPAS LANDBRUGSFØDEVAREØKONOMI

Digitalisering som drivkraft for yderligere fremskridt med omstillingen

Den digitale omstilling bevæger sig i et hidtil uset tempo og kan bidrage til hurtigt at forbedre landbrugets økonomiske resultater, modstandsdygtighed og bæredygtighed. Avancerede digitale teknologier, herunder **kunstig intelligens**, kan i kombination med data fra tingenes internet (IoT) og andre kilder i væsentlig grad forbedre driften, fremme innovation og revolutionere den måde, hvorpå vi producerer fødevarer, under

hensyntagen til miljø, klima og mennesker. Ikke desto mindre halter indførelsen af digitale værktøjer bagefter i landbruget og andre dele af fødevaresystemet. Opfattelsen af høje omkostninger, mangel på digitale færdigheder og tillid, mangel på skræddersyede løsninger og konnektivitetsproblemer er blandt de vigtigste årsager til, at landbrugerne ikke udnytter digitaliseringen fuldt ud.

Det vil være en **prioritet at sikre konnektivitet i landdistrikterne**, navnlig i fjerntliggende områder, samtidig med at de muligheder, der ligger i alternative konnektivitetsløsninger og edgecomputing, udnyttes. Det er også afgørende at investere i et gunstigt miljø såsom **livslang uddannelse i digitale færdigheder og digital rådgivning** og at **tilskynde til afprøvning og ibrugtagning**, også kollektivt (f.eks. via kooperativer). De **digitale systemer** skal integreres og harmoniseres yderligere, både med henblik på landbrugernes indsamling af data og med henblik på andre fødevareaktørers og medlemsstaternes systemer. Kommissionen vil arbejde hen imod princippet om, at oplysninger **"indsamles én gang, men anvendes flere gange"**, hvilket vil lette rapporteringsbyrden for landbrugerne. Der vil blive taget hensyn til eksisterende initiativer på EU-plan, der allerede er under udvikling, såsom det fælles europæiske landbrugsdataområde.

For at imødegå disse udfordringer vil **Kommissionen iværksætte en europæisk digital strategi for landbruget**, der skal muliggøre omstillingen til en fremtidsorienteret landbrugs- og fødevaresektor, der er klar til digitalisering, samtidig med at eventuelle faldgruber undgås³⁷.

Viden, forskning og innovation som katalysatorer for forandring

Ny **viden og innovation skal hurtigere og i større omfang nå ud til landbrugerne og andre aktører i fødevaresystemet** med innovative løsninger, der kan anvendes i praksis på bedriften og i virksomhederne. Men vi starter ikke fra nul: Horisont Europas mission om en jordpagt for Europa støtter landbrugerne i deres omstilling til bæredygtig jordbundsforvaltning gennem en kombination af FoI og afprøvning og eksperimenter på stedet, som bør videreføres med det formål at opnå en sund jordbund i EU senest i 2050.

Der gøres fremskridt med innovative løsninger, som bør tages i brug. F.eks. vil afprøvning af lovgivningsmæssige initiativer, nye teknologier eller forretningsmodeller i **sandkasser** (f.eks. sandkasser for digitale værktøjer i landbruget), **inden de udrulles, og indkøb af innovative løsninger** bidrage til at fjerne hindringerne for yderligere innovation, der er klar til at blive taget i anvendelse af landbrugerne.

Med henblik på at levere resultater, der er skræddersyet til landbrugernes behov, bør der i højere grad gøres brug af **fælles skabelse af viden og innovation** på lokale forsøgsfaciliteter på bedrifter, f.eks. i levende laboratorier, med deltagelse af landbrugere, videnskabsfolk, innovatorer og virksomheder.

Udvikling af **en ny strategisk EU-tilgang til FoI med henblik på forbedring af landbrugets, skovbrugets og landdistrikternes konkurrenceevne** vil være afgørende for at målrette investeringerne effektivt, tilpasse fremtidige prioriteter til den videnskabelige udvikling og udnytte nye muligheder.

³⁷ Barabanova, Y. og Krzysztofowicz, M., [Digital Transition: Long-term Implications for EU Farmers and Rural Communities](#), Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2023, doi:10.2760/286916, JRC134571.

Yderligere styrkelse af de eksisterende offentlig-offentlige og offentlig-private FoI-partnerskaber og overvejelse af nye partnerskaber vil spille en meget væsentlig rolle for indsatsen for at samle ressourcer, talenter og forskningsinfrastrukturer. I den forbindelse vil et styrket samarbejde med Den Stående Komité for Landbrugsforskning (CPRA) spille en stor rolle. På den globale scene vil en **styrkelse af de internationale partnerskaber og samarbejdet med internationale organisationer** såsom FAO, WOA, CGIAR og OECD bidrage til at levere innovative løsninger på de globale udfordringer og til gennemførelsen af 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling.

Innovation inden for planteavl, herunder anvendelse af bioteknologiske værktøjer såsom nye genomteknikker (NGT'er), er afgørende for at fremskynde udviklingen af klimaresistente, ressourcebesparende, nærende og højtydende sorter og dermed bidrage til EU's fødevarerikring og fødevarerikring. NGT'er kan også tilvejebringe mikroorganismer, der har en positiv indvirkning på landbrugsproduktionen, f.eks. ved at mindske behovet for kunstgødning.

For at høste fordelene ved disse innovative løsninger er der behov for en befordrende lovgivningsmæssig ramme på EU-plan. Dette sikrer også lige vilkår med det stigende antal tredjelands, der er i færd med at tilpasse deres lovgivning eller allerede har gjort det. Det er derfor særlig vigtigt at afslutte lovgivningsproceduren for Kommissionens NGT-forslag og få lovgivningen gennemført hurtigt. Kommissionen er fast besluttet på at arbejde tæt sammen med Rådet og Europa-Parlamentet for inden længe at nå til enighed om et kompromis, der også er egnet på længere sigt.

Styrkelse af landbrugsfaglige viden- og innovationsnetværk og støtte til rådgivning

Ny viden og innovation, der udspringer af EU's FoI-programmer, skal være bredt tilgængelig og anvendes i praksis. Medlemsstaterne skal gøre en betydelig indsats for at **styrke det landbrugsfaglige viden- og innovationsnetværk** (AKIS) og afpasse ressourcerne efter de mange behov i sektoren, navnlig for bedre at kunne støtte landbrugerne i omstillingen til bæredygtighed. Med henblik herpå vil den fælles landbrugspolitik fortsat yde stærk støtte til gennemførelsen af AKIS-strategier, hvori det europæiske innovationspartnerskab for landbruget (EIP) udgør en hjørnesten. Den vil også fremme yderligere tiltag til at styrke den rolle, som **uafhængige og kompetente rådgivere** spiller, og den vil udvikle **attraktive uddannelsesstilbud**, der imødekommer landbrugernes behov i hele deres arbejdsliv og er særligt egnede til at imødekomme den nye generation af landbrugeres **efterspørgsel efter færdigheder** og karrieremuligheder.

Afhjælpning af **manglen på kvalificeret arbejdskraft og misforholdet mellem udbudte og efterspurgte kvalifikationer** i landbrugssektoren ved hjælp af foregribelse og målrettede investeringer i uddannelse og rådgivning af høj kvalitet vil spille en væsentlig rolle med hensyn til at tiltrække en ny generation af talentfulde iværksættere til landbruget og opbygge et konkurrencedygtigt, bæredygtigt og modstandsdygtigt landbrugs- og fødevarerikring. Den kommende **færdighedsunion** vil give nyt momentum til en mere strategisk tilgang til inklusiv livslang læring og kompetenceudvikling i landbruget og til at få mest muligt ud af de redskaber, der er til rådighed til at gøre landbrug til et attraktivt og tilfredsstillende karrierevalg.

5. KONKLUSION

I denne meddelelse præsenteres Kommissionens overvejelser om fremtiden for landbrug og fødevarer i Europa. Den europæiske landbrugsfødevarerikring har mange styrker og er førende inden for sundhed, sikkerhed, kvalitet, bæredygtighed og innovation inden for

fødevarerproduktion. Vi må bygge videre på disse styrker. I den aktuelle geopolitiske situation **skal Unionen imidlertid være mere beslutsom i sin reaktion** på de udfordringer, som landbrugere, fiskere og andre aktører i landdistrikterne og landbrugsfødevarersektoren står over for, og forberede sig på fremtiden med en **mere assertiv politisk reaktion, der fremmer vores strategiske autonomi og fødevarer-suverænitæt**, samtidig med at den forfølger sine mål om naturbeskyttelse og dekarbonisering. Denne politiske reaktion er centreret omkring en **fælles vision, der skal være ledetråden i Kommissionens arbejde i hele mandatperioden** på tværs af alle politikområder, der har indvirkning på landbrug og fødevarer.

Visionen kan ikke gennemføres på EU-plan alene. Den kræver, at nye generationer af landbrugere, landbrugsfødevarer-virksomheder, velinformerede forbrugere samt lokalsamfund i landdistrikterne overtager rollen fra den nuværende generation som iværksættere, landskabets vogtere og drivkræfter for forandring. Dette kræver en styrket dialog på alle forvaltningsniveauer med EU-institutionerne, de nationale, regionale og lokale myndigheder og med vores internationale partnere.

Meddelelsen er derfor startskuddet til denne dialog, som skal give input til Kommissionens overvejelser om vejen frem med udgangspunkt i de fire prioriteter og de nødvendige tiltag med henblik herpå. Mange af emnerne heri er følsomme og er ofte ikke lette at nå til enighed om i samfundet, navnlig de emner, der vedrører fødevarer, husdyr og den fælles landbrugspolitik's fremtid. Derfor lanceres der yderligere indsatsområder for at uddybe disse centrale spørgsmål og finde løsninger i tæt samarbejde med de relevante interessenter og politiske beslutningstagere. Erfaringen viser, at man ikke kan anvende universalløsninger på så mangfoldig en sektor, og den strategiske dialog har netop også efterlyst en områdespecifik og skræddersyet reaktion.

Kommissionen opfordrer Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget, arbejdsmarkedets parter og alle interessenter til aktivt at bidrage til udviklingen og gennemførelsen af initiativerne i denne meddelelse.